

*Gazdátlan tényrakások / Petri-tér**

Petri György (1943–2000) korszakábrázoló és korszakos költészetének roppant egyszerű az alapképlete: van egyfelől az alany, aki néz, és van másfelől a tárgy, amely nézve van. A kettő persze gyakran egybeesik az önszemlélet lírai gyakorlatában: „kézfemre tévesztette a tenyerét; / nem húztam el a kezem, néztem / a lakkozott körmű ujjait: / öt rúzsos csikket / egy emberbőr-színű / hamutartóban.” A huszadik századi modernség alkonyán megszólaló Petri nem csupán a kiüresedett pátosztól szabadítja fel a költői tekintetet, hanem bármiféle egyéni vagy közösségi megszokástól, előfeltevéstől és ideológiától.

Petri mindig is ellenállt az intézményesülésnek, határozottan kivonta magát mindenféle formális keretből. Életformaszerű létmódja lett a „megteremtett kívül”, így a róla szóló érvényes beszéd helye is csak a kívülség lehet. Ezért lett a Petri-kiállítás és a kapcsolódó rendezvények helyszíne az eredeti

* A *Gazdátlan tényrakások / Petri-tér* (Petőfi Irodalmi Múzeum, 2024. február 9. – 2024. április 14., Kurátorok: Bazsányi Sándor, Szilágyi Judit; Grafika és arculat: Bogdándy Gábor) című, az egykori Károlyi Étteremben megrendezett rendhagyó kiállítás fotódokumentációjából kínálókat tematikus lapszámunk. A képek értelmezését a kiállítás létrehozóinak a koncepcióról és a megvalósításról szóló jegyzetei segítik.

szerepétől megfosztott Károlyi Étterem, amely jelenleg raktárként, afféle átmeneti térként vagy nem-térként létezik. A bezárt étterem (és söntés), a szács nélkül maradt konyha szimbolikusan vonatkozik Petrire, ugyanakkor a verseiben szereplő tárgyak megmutatkoznak a maguk anyagi raktárvalóságukban is: „Vastag por alatt, / hallgat / egy szétszerelt világ.”

A kiállításon – néhány szükséges technikai eszköz kivételével – csakis a talált tér talált tárgyait installáltuk, azaz hoztuk a segítségükkel helyzetbe a választott költői szövegeket. Mindezt kiegészítették Forgách András Petri-rajzainak és jeles fotográfusok (Balla Demeter, Halas István vagy Szilágyi Lenke) Petri-fényképeinek írásvetítővel kivetített másolatai, valamint Forgács Péter *Werkfilm az Arizonaplóhoz* című Petri-filmjének részletei. (A teljes filmet és az *Arizonapló* című alkotást, valamint Kamondi Zoltán 2000-es Petri-portrébeszélgetésének részleteit is meg lehetett tekinteni érintőképernyős formában.)

A Petőfi Irodalmi Múzeum gyűjteményéből is válogató kiállítás Petri költészetének két fontos elemére épített: a nézés elfogulatlan cselekedetére és a tárgyak szövegszervező erejére. Tárgyiasság, tárgyilagosság, érzelem- és ideológiamentes megfigyelés, dokumentatív rögzítés: ahogyan a nézés megtalálja a dolgokat, ahogyan a dolgok nézve vannak. „Az én szemem száraz. Nézni akarok veled” – mondja egyik legfontosabb versében. Másrészt van a „nézés gyönyöre”, annak megtapasztalása, hogy „minden látvány / a maga más-más módján színöröm”. Ugyanakkor a „szemlélődő költő” (Forgách András) lá-

tásmódjának kialakulástörténetét is végigkövethettük a kiállítás bevezető terének szekrényekből rakott labirintusában, annak személyes és közösségi traumákból összeálló logikája nyomán.

A rendhagyó helyszínre tervezett, szokatlanul puritán, de éppen ezért Petri költői világától nem idegen kiállítás terében azt érezkelhettük – a maga sallangtalan póreségében –, ahogyan a nézés megtalálja a dolgokat. Ahogyan a dolgok nézve vannak. A tárgyi világ és a tárgyasult személy egyidejű elfogadásának jele: a mosoly. Mindez performatív módon történt: az események során a látogatók is alakíthatják az állandó változásnak kitett – hiszen éppen erre berendezett – kiállításteretet.

Miként a különböző műfajú Petri-események is jelentősen hozzájárultak a Petri-tér szerkezetéhez:

Megnyitó

- Gergye Krisztián performansza
- Kupihár Rebeka Petri-díjas költő megnyitója
- zenél DJ Suhaid

Örökhétfő

- csoportos beszélgetések hétfőnként Petri György költészetéről

Metaforák helyzetünkre – beszélgetések Petri György-díjas szerzőkkel I–II.

- Fekete Ádám és Szemethy Orsi (beszélgetőtárs: Kazsimér Soma)
- Bognár Péter és Szaniszló Judit (beszélgetőtárs: Modor Bálint)

Csak egy személy – beszélgetések Petriről I–II.

- *Petri György képen és mozgóképen* – Forgách András és Forgács Péter (beszélgetőtárs: Bazsányi Sándor)
- *Rendszerváltozáson innen és túl: Petri György a Beszélőben és a Holmiban* – Radnóti Sándor és Várady Szabolcs (beszélgetőtárs: Bazsányi Sándor)

Előadások

- *Arból arcba* (Petri-versek) – az Andaxínház előadása; koncepció: Zsalakovics Anikó; előadók: Hajduk Károly, Kalocsay Mercedes, Kárpáti Pál, Ajtai Péter; zene: Geltz Péter
- *„Az én szemem száraz”* (Petri-szövegek megszólaltatása) – előadó: Pál András színművész
- *A spicli* (Petri-drámatöredékek alapján) – az SZFE fizikai színházi osztályának előadása; rendező: Regős Simon; előadók: Kodolányi Kamilla, Tarjányi Liza, Nyomárkay Zsigmond és Veress Kamen.

